

Eritrean National Salvation Front
Information and Cultural office

ዝሓሽ ኣገባብ ምውዳቕ፣ ወይ ምልዋጥ ህልው ስርዓት እንታዩ?

ከም ተቓዋሚ መጠን ምውዳቕ ህልው ገዛኢ ዲክታቶርያዊ ስርዓት ሓደ ሰብኣይ ብተደጋጋሚ እንገልጽዎ። ኤርትራዊ ፖለቲካዊ ሓይሊ ኣብ ኣቀላልሳኡ ምውዳቕ ስርዓት ከም ቀዳማይ ዕላማኡ ዘየቐምጥ ኣብ ደምበ ተቓውሞ ንለውጢ ክስለፍ ኣይክእልዎ። ብስንኪ ብኩራት ሰፊሕ እዋናዊ ፖለቲካዊ ተንተን፣ ርዱኣት ነገራት እናመሰሉ ብዙሓት ተርእዮታት ይኸሰቱ ስለ ዘሎዎ፣ ኣየናዮም ኣገባብ ምውዳቕ፣ ወይ ምልዋጥ ይሓይሽ ዝብል ኣርእስቲ ከም መዛረቢ ዛዕባ ኪንወስዶ ኣድላይነቱ ይረክ ኣሎ።

ፖለቲካ ማሕበረ ቁጠባዊን ባህላውን ዕላማ ግንባር ሃገራዊ ድህነት ኤርትራ፡ ብስንኪ ዘይሕጋውን ጸረ ዲሞክራሲያውን ዲክታቶርያዊ ስርዓት ኢሳያስ ዝተበላሸወ ፖለቲካዊ፣ ቁጠባዊ፣ ማሕበራውን ባህላውን፣ እንኮላይ ፖሊሲ ወጻኢን ካብ ሰረቱ ምዕራይዎ። እዚ ድማ ከም መስርሕ፡ ፖለቲካ ዲሞክራሲያዊ ስርሕትዮ። ባቲ ልሙድ ኣዘራርባና ድማ፡ ካብ ዲክታቶርያዊ ስርዓት ናብ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት ብመንገዲ መሰጋገሪ መድረኽ ምስግጋር እንብሎዎ። ነዚ ፖለቲካዊ ዲሞክራሲያዊ ስርሕት ምቅልጣፍን ጥጡሕ ፖለቲካዊ ባይታ ምፍጣርን ስሙር ቃልሲ ምክያድ ዕዙዝ ኣድላይነት ኣሎዎ። ከምኡ ስለ ዝኾነ ዲክታቶርያዊ ስርዓት ዝወድቐሉ ረቋሒታት ሕንፍሽፍሽ ዝምክት ዝሓሽ ኣገባብ ቃልሲ እናሻዕ ምምይያጥ ኣዝዩ ኣድላይዮ። ፍሉጥ እንድዩ እናበልና ከነፋኹሶ ኣይግባኣናን። ምክንያቱ ኣገባብ ምውዳቕ ስርዓት ንባዕሉ ፖለቲካዊ ዕላማ ዘይኮነስ፡ ንፖለቲካዊ ዕላማ ምቅልጣፍ እትወስዶ እዋናዊ ስልቲ (ታክቲክ)ዮ። ስልቲታት ድማ በበጊዜኡ ስለዝቀያየሩ፡ ብዛዕባኦም ባብጊዜኡ ክትዘራረቡሎም ዘይተርፍ ነገርዮ።

ምውዳቕ ስርዓት እዋናዊ ዕላማ ህዝቢ ኤርትራዮ

ስርዓት ኢሳያስ ንዝኾ ደረጃ ዓይነት ለውጢ ድልየትን ብቕዓትን የብሉን። ነዚ ዲሞክራሲያውን ሰላማውን መስርሕ ምዕባለ ህዝቢ ኤርትራ ዝግገተ ጸረ ሰላምን ጸረ ዲሞክራሲን ህልው ገዛኢ ስርዓት ኢሳያስ እንክየውደቕካ፣ ወይ እንክይለወጥካ ናብ ዲሞክራሲያዊ ቅዋማዊ ስርዓት ምስግጋር ብክለስ ሓሳብን ተግባርን ኣይክኣልንዮ። ምውዳቕ ህልው ዘይሕጋዊ ስርዓት ናይ ህዝቢ ኤርትራ እዋናዊ ዕላማዮ። ከምኡውን ኮሎ ጌና መስርሕ ሰላምን ዲሞክራሲን ዝጠመተ ፖለቲካዊ ስርሕት ዘማዕደወ ንጹር ራእይ ወኒኑን፡ ናብኡ ዘብጽሕን፡ ንዕኡ ምቐሻ ባይታ ክፈጥር ዝኸእል በብጊዜኡ ዝለዋወጥ ስልቲታት ቀደሱ ብንቕሓት ንዝቃለስ ኤርትራዊ ተቓውሞ ሓይልታት፡ ምውዳቕ፣ ወይ ምቅያር ህልው ስርዓት ህጹጽ ዕላማዮ። ፖለቲካ ሰላማዊ ስግግር ዘየውሕስ ኣገባብ ምውዳቕ ስርዓት መዘዙ ከቢድዮ። ምክንያቱ ኣብ ውሽጡ ረቋሒታት ሕንፍሽፍሽ ስለዝሓቐፍን ብዝኾነ መልክዕ ክነቱግ ዝሓቐንንዮ። ንኡብነት ስርዓታት፡ ሰያድ ባሪ፣ ሰዳም፣ ጣልባን፣ ዓሊ ሳልሕ ዓብደላ፣ ቀዛፊ፣ ብን ዓሊ ወዲቆምዮም። ኣወዳድቓም ግን፡ መስርሕ ፖለቲካዊ ሰላማዊ መሰጋገሪ መድረኽ ስለ ዘየውሓስ፡ ንህዝቢታት እተን ሃገራት ናብዚ ብግህዶ እንርእዮ ዘሎና ኩሉ ዓይነት መዘዝ ዓዘቕቲ ረግርጎምምዮም። ፖለቲካዊ ሕንፍሽፍሽ፣ ኩናት ሕድሕድ ዘውርስ ኣገባብ ምውዳቕ ስርዓት፡ ንፖለቲካዊ ንቕሓት ህዝቢ፣ ንቁጠባዊ ዕብየት፣ ሃይማኖታዊ ሰናይ ስኒትን ማሕበራዊ ምክብባርን ነዊሕ ርሕቀት ድሕሪት ዝመልስ መዘዙ ከቢድዮ። ኣገባብ ምውዳቕ፣ ወይ ምልዋጥ ስርዓት ኣዝዩ ኣገዳሲ ጠመተ ክወሃቦ ዘሎዎዮ። ብዝወደቐ ይውደቕ፣ ከምዝወደቐ ይውደቕ፣ ካብኡ ዝኸፈኦ ኣይመጽኢንዮ ምባል፡ ናይ ኣንጻርጽሮትን ተስፋቀብጻውያንን ኣበሃህላዮ። ስለዚ ኩላህና ሃገርና ኤርትራ ከም ሰማል፣ ወይ ዕራቅ፣ ወይ ሊብያ፣ ወይ ኣፍጋኒስታን፣ ወይ የመን፣ ወይ ሱርያን፣ ወይ ሱዳን፣ ወይ ወን ከም ህልው ሕንፍሽፍሽ ኢትዮጵያን ክትመስል ከም ዘይንደሊ ፍሉጥዮ። ድልየትና ንበይኑ ግና ሓገደጋ ሕንፍሽፍሽ ክገትእ ኣይክኣልንዮ። ነዚ ሓደጋዚ ዝገትእ ምስ ህሉውን ታሪኻውን ኩነታት ህዝቢና ዝጠዓዓምን፡ ምስቲ በብእዋኑ ዝቀላጠፍ ዞባውን ኣህጉራውን ዝተሓላለኸ ግርጭታት ዝሳነን ስልቲታት ምውሳድዮ።

ፖለቲካዊ ለውጢ ዘቀላጥፍ ኣየናይ ስልቲዮ?

ስልቲታት ከም ጥበበ መጠን ብዙሓትዮም። ኣብ በበይኑ ፖለቲካዊ መስርሕ ምስ ናይ ነፍስ ወከፍ ሃገር ታሪኻዊ ፍሉይነታትን ኣህጉራዊ ውሁብቶታትን ዝተሓላዘ፡ ፖለቲካዊ መሪሕነታት ዝምህዘዎ ምትዕጽጻፍዮምበር፡ ስልቲ ዝተወሰነ ቀዋሚ ፎርሙላ

ዘሎዎ ዝተዳለወ ኣይኮነን። ናይ ሃገርና ቅልውላው ምስ ናይ ብዙሓት ሃገራት ፖለቲካዊ ቅልውላው ስለ ዝመሳሰል፡ ኣብ ገለ እዋናት ናይ ሓደ ሃገር ፖለቲካዊ ሓይልታት መሪሕነታት ዝወሰዱዎ ስልጣናዎ ንዓሎም ዝጠቐሙ፡ ታሪኻዊ ፍሉይነታት ህዝቢናን ሃገርናን ኣብ ግምት እንከየእትኻ ብግዳማዊ መልክዑ ብምርእይ፡ ብምምስሳል ፖለቲካዊ መርገጺ፡ ወይ ብምምስሳል መልክዑ ኣወዳድባ ጥራይ፡ ናይ ካልኣት ስልጣናት ከም ሞዴል ምውሳድ ኣይረኣይንዮ ማለት ኣይኮነን። ስልጣን ብጸልጣኡ ምቅዳሕ ስምያታቱ እንተተቀያየረ ብዘየገድስ፡ ቅኑዕ ፍታሕ ኣየምጽኢንዮ። ንዓና ከም ኤርትራውያን ኣብ ኣፈታትሓ ፖለቲካዊ ሽግራት ህዝብና እንማሃረሎም ናይ ካልኣት ሃገራት ስፍራ ዘይብሎም ሓያሎይ ተሞኩርታትኩን እንተ ሃሎው፡ ምስ ታሪኻዊ ፍሉይነታት ህዝብና ዝጣበቐ ሞዴል ዝኾነ ድልው ስልጣን የሎን። ስለዚ ምስ ታሪኻዊ ፍሉይነታትን ህልው ኩውንትን ሃገርና ዝሰማማዕ ስልጣን በዕላትና ኢና እንምህዞ። እዚ ብጸልታኡ ከምዚ ከበሃል እንከሎ ቀልል ይመስል። ብሓቂ ግና ናይ ገዛእ ርእሱ ሓቀኛ ብድሆታት ዝተሸከመዮ። እም ገለ ገለ ስልጣናት ከም ኣብነት ንጥቀስ፡ ምስ ኩነታትና ኣየናይ ከም ዝሓይሽ ንርእ።

ለውጢ ብሞት ኢሳያስ፡-

ባህሪዎ ሞት፡- ሞት ዘይተርፍ ባህሪዎ መስርሕ ወዲ ሰብዮ። ሞት ግን ንባዕሉ ስልጣን ኣይኮነን። ኢሳያስ ድማ ሰብ ከም ምዃኑ መጠን ይንዋሕ ይሕጸር ብዘየገድስ፡ በመዓልቱ ከምዝሞዊት ፍሉጥዮ። ናይቲ ስርዓት ገለ ቀንዲ ኣርካን ዝኾኑ ላዕለዎት ጽፍሒን፡ ኣህጉራዊ ሓይልታትን ንኩነታት ጥዕና ኢሳያስ ይከታተሉ ስለ ዝህልዉ መልክዑን ደረጃኡን ብዘየገድስ፡ ብዘይ ፍቃዱ ወን ይኹን፡ እቲ ሞት ብሃንድብት ከይመጸም እንከሎ ንጊዜኡ ቦታኡ ዝሸፍን ባእታ ትሕም ትሕም ኣየብሉንዮም ከባሃል ብፍጹም ኣይከእልንዮ። ኣብ ሓድሕዶም ስለ ዘየተኣማመኑ ቅልጡፍን ስሉጥን ምምኽኻር ኪገብሩ የጸጊሞም ምዃኑ ካብ ግምት ከወጺኦ ኣይግባእን። ሞቱ ኣንተ ተኸሲቱ፡ ዋላ ብጊዜያውነት ይኹን ቦታ ፕሪሲደንት ባዶሽ ይኸውን ማለት ኣይኮነን። ካብቶም ላዕለዎት ኣርካናት ብሓደሎም ስለ ከሸፈንዮ። ከምኡ ወን ብድሕሪ ሞት ኢሳያስ ፖለቲካ ኩነታት ኤርትራ ከምዘሎ ክቐጽልዮ ምባል ወን ኣይከእልን። እቲ ሓዲሽ ስልጣን፡ ኣብ ሎሚ መዓልቲ ጌንና ትሕዝቶኡን መልክዑን ደረጃኡን ኪንግምቶ ዘይንኸእል ለውጢ ክጭርሕ ይኸእልዮ። ሓቂታቱ ብዘየገድስ ካብ ኢሳያስ ዝኸፍእሲ ኣይመጽኢንዮ ይባሃል ወንዮ። ኣብ ክፍልታት ሕብረተ ሰብ ኤርትራ መሬት ትወጊሕ ግዲ ትኸውን ዝብል ክቅልቀል ይካእልዮ። ኣህጉራዊ ሕብረተ ሰብ ድማ፡ እቲ ደረቅን ህልኸኛን ኢሳያስ ካብ ሞተ፡ ኣብ ልዕሊ ተረሻ ፖለቲካዊ ስልጣን ዝሒዝ ሓይሊ፡ ናብ ስርሒት ፖለቲካ ዲሞክራሲ ንምስሓቡ ዋላ ጸብብ ይኹን ዕድል ፖለቲካዊ ፍቱሕነት ከተኣታትዎ ምእንቲ፡ ዝተፈላልዩ ምትብባዓት፡ ጽቕታታትን ጥበረታትን ክገብረሉ ይኸእልዮ። እቲ ሓዲሽ ስልጣን፡ ናይቲ ስርዓቶም ኩለንትናዊ ኩነታት ብጭቡጥ ስለ ፈልጥ፡ በቲ ምትብባዓት ከሃርፍ ብሓደ ሸንኸ፡ ነቲ ብገደ ዝቐርቡል ጸቕጥጣት ከምኪቶ ብዘይምእኸኣል ድማ በቲ ካልእ ሸንኸ፡ ሓድጊ ዲክታቶርነት ስለ ዝኾነ ሰንከልከል ዝብል ስልጣን ክኸውንዮ። ከምቲ ናይ ኢሳያስ ኣካይዳ ክኸይድ ዓቕሚ ዘይብሉ፡ ከም ኢሳያስ ኩሉ ዝፈርህ ሰብነት ዝውኒን ባእታ ዘይብሉን ስለ ዝኸውን ካብ ህዝብን ተቓውሞ ሓይልታትን ዝያዳ ካኣ ካብ ኣህጉራዊ ማሕበረ ሰብን ዝፈርሕዮ። ከምኡ ብምዃኑ ረብሓኡን ሓለፋታቱን ንምዕቃብን ካብ ተሓታትነት ህዝቢ ንነፍሱ ከለላ ምግባርን፡ ንባዕሉ ንዝተወሰነ ጊዜ ጊዜያዊ መንግስቲ ከሸይም ይኸእልዮ። ስምዕታት ህዝቢ ከረስርስ ክብል ገለ ፖለቲካዊ እሱራት ክፈትሕ ይኸእልዮ። ንገለ ፖለቲካዊ ሓይሊ ዘቀርብን ንገልኡ ዘግልልን፡ ተቓውሞ ሓይልታ ዘከፋፍል ፖሊሲ ክኸተል ይኸእልዮ። ምስ ኩሎም ተቓውሞ ሓይልታት ኤርትራ ኮይኑ መንግስቲ ሃገራዊ ሓድነት ብሓባር ከምስርት ግን፡ ቅኑዕ ድልየትን ብቐጥታን ቅርብነትን ኣይከህልዎንዮ። ህዝቢ ብዓይኒ ጥርጣረ ስለ ዝርእዮ ቅልጢፉ እምነት ዘየንበረሉኡን እንተኾነ፡ ኣህጉራዊ ሓይሊ ቀስ ብቐስ ናብ መስርሕ ሃገራዊ ምርጫ ንከብጽሖ ብጥንቃቄ ክቀጥጥረልዮ። ዝሒዞ መንገዲ ድማ መንገዲ ቅዋም 1997ዮ። እዚ ቅዋምዚ ምምሕያሻት ዘድልዮኡን እንተ ተኾነ፡ ብዓይኒ ኣህጉራዊ ማሕበረ ሰብ ካብ መንገዲ ኢሳያስ ብመጠኑ ዝሓሸ መንገዲ ከም ዝቐጽር ክሰሓት ኣይግባእን። ስለዚ ሞት ኢሳያስ ስልጣን እንተዘይኮነ፡ ኣብ ምቕያር ፖለቲካ ስርዓቱ ግደ ከህልዎዮ። ኣዋጃቱ፡ ወይ ፖሊሲታቱ፡ ንፖለቲካዊ ብዙሕነት ኤርትራ በየናይ ደረጃ፡ ከም ዘስተናጊድ ምፍላጥ የድሊ። ብድሕሪ ሞት ኢሳያስ ኣብ ስልጣን ዝሓኩር ሓይሊ ዋላ ንእሽቶይ ዝኾነ ለውጢ ኣየምጽኢንዮ። ከም ኢሳያስ ክኸውን ዝብል ፖለቲካዊ ሓይሊ ንኩሉ ፖለቲካዊ ምናልባታት ነፍሱ ዘየዳለዎዮ።

1. ለውጢ ብወተሃደራዊ ዕልዋ

ወተሃደራዊ ዕልዋ ገለ ካብቶም ላዕለዎት ጀነራላት፡ ወይ ማእከሎት ሞኮነናት፡ መንግስቲ ንምቕያር ዝጥቕሙሉ ሓደገኛ ስልጣን። መፈንቀለ መንግስቲዮ ድማ። ናይ ስርዓት ህግደፍ ላዕለዎት ጀነራላትን ሞኮነናትን ኣብ ሃገራዊ ቃልሲ ዝተመለሙሉን፡ ብቀንዱ ድማ ብዕብየት ማዓርጎምን ወተሃደራዊ ብቐጥታምን ዘይኮነሰ ብፍትወት ኢሳያስ ዝተሸየሙዮም። ኣብ ሕድሕዶም ምሒር ዝነዓዓቕን ዘይተኣማመኑን፡ ካብ ሕድሕዶም ንኢሳያስ ወረ ዘቀባቡን ዚነጻጸንዮም። ከምኡ ወን መብዛሕትኦም ኣብ ዝተፈላለዩ ዓባይቲ ሃገራት ዘበናዊ ወተሃደራዊ ትምህርትን ስልጠናን ዘይወሰዱን፡ ኣብ ወጻኢ ምስኣቶም ዚደናገጹ ወተሃደራዊ ትካላትን ሓይልታትን ኣዕሩኽን ዘይብሎምን፡ ኣብ ነፍሶም ባብ ዝገፍተኑዮም። ኣብ ውሽጢ ወተሃደራዊ ጽፍሒታት ስርዓት ህግደፍ፡ ኢሳያስ ንምዕላው ተኣማሚኑ ዝማኸርን፡ ምስ ናይ ደገ ሓይሊ ዝወሃሃድን ጉጅለ ይህልው ኢልካ ምግማት ኣጸጋሚዮ። እዚ እቲ ሓፈሻዊ ሓቂ ከምዚ ኮይኑ ግን፡ ናይ ኤርትራ ህልው ፖለቲካዊ ስርዓት ኣብ ዕጹው ደሴት ዝነበር ከም ዘይምዃኑ መጠን፡ ዑምቀቱን ደረጃ ምሕዝነቱን ብዘየገድስ፡ ወተሃደራዊ ባእታታት ኤርትራ ኣብ ወጻኢ ምስ ኣህጉራዊ ወተሃደራዊ ስልያዊ ትካላት ዝኾነ መስመር የብሎምን ከባሃል ኣይከእልንዮ። ኣብ ወተሃደራዊ ዕልዋ ዝዕወት ሓይሊ፡ ብቐንዱ ናይቲ ብብጊዜኡ ዝቐያየር ሓይሊ

ማእከላት ሚዛን ሓይሊ ዝሰብርን፡ ናይ ደገ ምስጥራዊ ምኽርን ደገፍን ዝረከብንዮ። ናይ ደገ ሓይሊ ደገፍ ዘይብሉን፡ ንተቐያይሪ ሓይሊ ማእከል ሚዛን ሓይሊ ዘይሰበረን ፈተነ ወተሃደራዊ ዕልዋ ኣብ ጥራሕ ጎልጎል በይኑ ዝቐንጸልን ዋና ዘይብሉ ኮይኑ ዝተርፍንዮ ዝኸውን። ኣብ ኤርትራ ካብ ዋሕዲ ተሞኩሮን ናይ ደገ መሓዞት ብምስኣንን ከምዚ ዓይነት ፈተነታት ብቀልል ኣገባብ መንፈንቀለ መንግስቲ ኣዝዩ ጸቢብኳ እንተኾነ፡ ብፍጹም ዕድሉ ባዶኹዮ ክባሃል ኣይከኣልን። ኣብ ኤርትራ ብመሪሕነት ላዕለዎት ጀነራላት ይኹን ብማእከሎት መኮነናት ዝረጋገጽ ወተሃደራዊ መፈንቀለ መንግስቲ ብዘይ ናይ ወጻኢ ደገፍ ክዕወት ኣይከኣልንዮ። ስለዚ ምስቶም ዓለውቲ ዚተኣሳስቡ ግዳማዊ ሓይልታት፡ ኣብ ምንጻፍ ሓዲሽ ፖሊሲ ዘይሰገር ግደ ክህልዎምዮ።

ወተሃደራዊ ፈንቃሊ ሓይሊ፡ ናይ'ቲ ስርዓት ገለ ክፋል ክሞቕኡስ ስለዝግደድ፡ ከምቶም ዓለውቲ ዝተበልዎ፡ ናይ ሃገረ ኤርትራ ኩሉ መዳያዊ ቅልውላው ንዝኣሰሮም ሸነኽ ሓላፍነት ከሰክም፡ ሃገር ብጸጥታዊ ዓይኒ ኣብ ሓደጋ ከም ዘላ ክገልጽ፡ ንነፍሱ ከም ጊዜያዊ መንግስቲ ብምሽያም ቀንዲ ዕማሙ ዲሞክራሲ ዘይኮነስ፡ ሰላምን ምርግጋእንዮ ብምባል፡ ኣዋጃ ህጹጽ ኩነታት ክእዊጅ ይኸእልዮ። ምናልባት ቡብቁሩብ ገለ ፖለቲካዊ እሴቶች ብምፍታሕ ኣገሚኛውቲ ጓንጓ ጭርሖታት'ውን ብምልዓል ንዝህቢ ከደናግር ይኸእልዮ። ብኡ ንብኡ መስርሕ ፖለቲካዊ ብዙሕነት ሓኒቁ ክሒዞ ይኸእልዮ። እዚ ኣዝዩ ሓደገኛ ምልዋጥ መንግስቲ ኢሳያስ'ዮ። ኣብ ምምጻኡ ካብ ሓያላን ሃገራት ግልጽን ግደ ስለዝህልወን፡ ዕድል ሃብዎ ኢና በላ ዘይክጸብቡ ይኸእላዮን። ካብ ኣህጉራዊ ተጽዕኖታት ንምድሓን ዋላ ይደንጉምበር፡ ከይዱ ከይዱ ጸቢብ ርሓቀት ዘሎዎ ፖለቲካዊ ፍቱሕነት ክኸፍት ይኸእል። ወይ ጸጥታዊ ምኽንያት እናኣመሳመሰ ጊዜ ክሸምት ይኸእልዮ። ኣብ ዘባውን ኣህጉራውን ዓውዲ፡ ብፍላይ ካኣ ሕብረት ኣፍሪቃ ወተሃደራዊ መፈንቀለ መንግስቲ ዘይድገፍኳ እንተኾነ፡ ስርዓት ኢሳያስ ብሕጋውን ዲሞክራሲያውን ኣገባብ ብህዝቢ ኤርትራ ዝተመርጸ ብዘይምጃኑ፡ ንዕልዋ ዝቃወም ኣህጉራዊ ይኹን ዘባዊ ሓይሊ ነቲ ፍጻሚ ዝኾንነሉ ሓያል መርቶዎ ዝረከብ ኣይመስለናን።

2. ለውጢ ብደገኣዊ ሓይሊ

ስርዓት ኢሳያስ ዘራጊ ዘባውን ኣህጉራውን ሰላምዮ ብዝተበል ምስምስ፡ ናይ ደገ ሓይሊ ወተሃደራዊ ስጉምቲ ብምውሳድ ከኣልዮ ይኸእል። ደገኣዊ ቐጥታዊ ወተሃደራዊ ኢድ ምትእትታው ንሱ'ውን ንባዕሉ ስልቲ ምልዋጥ መንግስቲ'ዮ። ከምዚ ዝኣመሰለ ሓደገኛ ተርእዮታት ኣብ ብዙሓት ሃገራት ተራእዮምዮ። ሓይልታት ምክልኻል ኤርትራ ንዝላ ርእሱ ቐጥታዊ ግዳይ ስርዓት ኢሳያስ ከም ምጃኑ መጠን፡ ዓቕሚታቱ ቡብጊዜኡ እናተዳኸመ ብምምጻኡ፡ ደገኣዊ ዝዘፍ ወተሃደራዊ ስጉምቲ ብምልክልኻል ሃገራዊ ልዑላውነት ከዕቅብ ኣብ ዝኸለለሉ ኩሉ ዓይነት ብቐጥታን ኣወዳድባን ደረጃን የሎን። እቲ ዝርካቡኳ ንምድኻምን ምፍራስን ዝተሳጠሙ'ዮ። ናይ ኣህጉራዊ ማሕበረ ሰብ ሕጋዊ ደገፍ ከም ሸፋን ይርከብ፡ ወይ ኣይርከብ ብዘየገድስ፡ ብወተሃደራዊ ሓይሊ ንስርዓት ኢሳያስ ዝቐይር ግዳማዊ መንግስቲ፡ ካብ ኤርትራ ንክወጽእ፡ እንታይ ዓይነት ናይ ሰዓራይ ሓይሊ ቅድመ ኩነት ኩውንነት ከምዘቅርብ ብኣጋኡ ምፍላጡ ኣሸጋግዮ። ናይ ደገ ወራር ኣብ ኤርትራ ንመስርሕ ሰላምን ዲሞክራሲን ጥጡሕ ባይታት ዝፈጥር ዘይኮነስ፡ ዝምርኩሰሉ ምኽንያታት ብዘየገድስ ብትሕዝቶኡን መልከውን ደረጃኡን ቅሉዕ ወራር ከም ምጃኑ መጠን፡ ናይ ህዝቢ ኤርትራን ተቓውሞ ሓይልታቱን ብዓመጽ ዝሰግር፡ ሓደስቲ ፖለቲካዊ ሕልኸላኻት ዝፍጥር፡ ሃገራዊ ሓድነት ዝሃርምን፡ ፖለቲካዊ ሕንፍሽፍሽ ዘቀላጥፍን ሓደገኛ ኩነታት'ዮ። እዚ ኣገባብ ለውጢ'ዚ፡ ብሰፊሕ ሓፋሽ ህዝቢ ኤርትራን መብዛሕትኡ ተቓውሞ ሓይልታት ኤርትራን ሽዑ ንሽዑኡ ዘይደገፍን ዝኹነንዮ። ንስርዓት ኢሳያስ ብናይ ደገ ወተሃደራዊ ሓይሊ ምቕያር ዘገዲድ ተኸእሎታት ኣዝዩ ጸቢብኳ እንተኾነ፡ ኣብ ምናልባታት ስናርዮታት ምእታዉ ዝኸፍእ ኣይኮነን።

3. ለውጢ ብቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ

ብሰላማዊ ዶ ወይ ዓመጻዊ ኣገባብ?

ሰላማዊ ኣገባብ ቃልሲ ይኹን፡ ዓመጻዊ ኣገባብ፡ ኩሎም ስልቲታት ቃልሲ'ዮም። ዝኾነ ኤርትራዊ ተቃላሳይ ሓይሊ ዘቤታዊ፡ ክባብያውን ኣህጉራውን ኩነታት ኣብ ግምት ብምእታው ከከም ወድዓዊ ኩነታቱን ጭቡጥ ዓቕሚታቱን ዝሓሸ ኮይኑ ዝረእዮ ስልቲ ይኸተልዮ። ሓደ ተቃላሳይ ሓይሊ ከከም ኣተሓሳስባኡ ንክልቴኡ ኣገባባት ቃልሲ ብጥሙር ክወስዶ፡ ወይ ካብ ክልተኡ ሓደኡ ክወስድ ይኸእልዮ። ሓደ ተቃዋማይ ሓይሊ ሰላማዊ ኣገባብ ይኹን ዓመጻዊ ኣገባብ ከም እዋናዊ ስልቲ ዝመርጸሉ ቀንዲ ምኽንያት ካኣ፡ ህዝቢ ኣብ ዙርያ ዕላማኡ ንምዕሳልዮ። ዘቤታውን ዘባውን ኣህጉራውን ኩነታት ቡብጊዜኡ ተቐያይሪ ኩነታት ንስልቱ ብኣወንታ ይኹን ብኣሉታ ስለዝጸልዎ፡ ምስቲ ዝቐያየር ኩነታት ቡብጊዜኡ ዝቃዶ ስልቲ ክውስድ ግድንዮ። ናይ ቃልሲ ስልቲ ብቲ ኣብ ልዕሊ ጸላኢኽ ብዘሕደርካዮ ጽልኢ ዝውሰን ኣይኮነን። ስልቲ ባዕላዊ ድልዮት ዘይኮነስ፡ ህዝቢ ኣብ ፈለግ ቃልሲ ብቅልጡፍ ዝስሒብ ዓቕሚ ክህልዎ ምእንቲ፡ ወድዓውን ታሪኻውን ቁምነገር ክህልዎ ኣሎዎ። ካብ ክልቴኡም ኣየናዮም ንህዝቢና ኣብ ቃልሲ ይሰሒብ?

አብዚ እዋንዚ ንህዝቢ ኣብ ቃልሲ ዘይስሒብ ስልቲ ዝወስድ ፖለቲካዊ ሓይሊ፡ ከም ጉጉይ ስልቲ ዝወስድ ብምቅጻር ብህዝብን ኣህጉራዊ ማሕበረ ሰብን ክንጸልዮ ዝኸውንዮ። ብቅልጡፍ ኣብ ህዝቢ ዘኣትውን፡ ኣብ ኣህጉራዊ መዳይ ዕላማኻ ንምግላጽ ዝሓሸ ዓውዲ ዝኸፍትን ስልቲ ምውሳድ ኣዝዩ ኣድላዪዮ። ኣብዚ እዋን ንህዝቢ ኣብ ቃልሲ ብሰፊሑ ክጉስጉስን ክስሕብን ዝኸእል፡ ሰላማዊ ስልቲ ጥራይዮ። ኣብ ሕብረተ ሰብና ፖለቲካዊ ንቕሓት ደረጃ ብደረጃ ክብ ዘብልን ፖለቲካዊ ሕርያታት ዘማዕብልን ሰላማዊ ስልቲ ቃልሲዮ። ስለዚ ኣብዚ እዋንዚ ብህዝቢና ዝሕረን ብኣህጉራዊ ማሕበረ ሰብ ክድገፍ ዝሓሸ ዕድል ዘሎዎን ሰላማዊ ስልቲ ቃልሲዮ። እዚ ስልቲዚ ኣብ ውሽጢ ኤርትራ ክተዓጻፍን ባይታ ሓዙ ብሃገር ሓቕፍ ደረጃ ክዘርጋሕን ዝሓሸ ዕድልዎን ኣሎዎ። እዚ ስልቲዚ ብቅልጡፍ ንላዕሊ እንደየብ ብዝሰጉሞ ስጉሚ መጠን፡ ኣብ ውሽጢ ኤርትራ ንለውጢ ዝቀራረብ ኩነታት ክፈጥር ይኸእልዮ። ከምኡዎን ነቲ ኣብ ግዳም ዝጉሃሃር ዘሎ ህዝባዊ ቃልሲታትን፡ ኣብ ኤርትራ ዝፈልሕ ዘሎ ቃልሲን ደረጃ ብደረጃ ናብ ሓደ ሃገራዊ ሃገር ሓቕፍ ዘምጽኢን፡ ብድሕሪ ምውዳቕ ህልው ዝዛኢ ስርዓት ኣካቢ መሰጋገሪ መድረኽ ዝፈጥር ስሙር ሃገራዊ መሪሕነት ክቐውም ዝኸእልን፡ ሰላማዊ ቃልሲዮ። ስለዚ ሰላማዊ ኣገባብ ቃልሲ፡ ነቲ ሰላማዊ ስግግር ጥጡሕ ባይታ ዘውሒስ ኣገባብዎንዮ።

ቤት ጽሕፈት ዜናን ባህልን ግንባር ሃገራዊ ድሕነት ኤርትራ

5 ለካቲት 2020